

მე 19–20 საუკუნის ებრაელი მეცნიერები საქართველოში

„მხოლოდ წარსულის ცოდნით დაუცავთ ყოველ ერს ეროვნება, თავისი ვინაობა“
– ილია ჭავჭავაძე

ნებისმიერი პროცესი მიზეზ–შედეგობრივი ურთიერთობით აიხსნება. საქართველოს ებრაელთა თემში მრავალი მეცნიერი აღიზარდა, რამ განაპირობა ეს ფაქტი? 1) საქართველოში ანტისემიტიზმა გასაქანი ვერ ჰპოვა – ებრაელების რელიგიურ ან ეთნიკურ ნიადაგზე; 2) ებრაელობა ირმიკაუ წინასწარმეტყველის სიბრძნეს მიჰყვებოდა: „ილოცეთ იმ ქვეყნის საკეთილდღეოდ, სადაც იცხოვრებთ“; 3) ებრაულ ოჯახში შვილს დაბადებიდანვე უნერგავდნენ არისტოკრატულესეულ სიბრძნეს: „განათლება არის საშუალება კარგი მომავლის მისაღწევად“; 4) მშობლები თავად კი ყოველმხრივ ხელს უწყობდნენ შვილებს ღრმა ცოდნის მიღებაში და ხანგძლივ სასწავლო პროცესში.

მეცნიერი არის ერთ–ერთ დარგში ღრმა მცოდნე – სპეციალისტი, რომელიც კვლევაში სამეცნიერო მეთოდებს გამოიყენებს. მე 19 საუკუნეში მეცნიერება აღწერილობით ხასიათს ატარებდა და მითუმეტეს ჩვენი თემის ისტორია ყამირს წარმოადგენდა. 1933 წელს დაარსდა საქართველოს ებრაელთა ისტორიულ–ეთნოგრაფიული მუზეუმი და მის დირექტორად დაინიშნა მწერალი, ბრწყინვალე მეცნიერ–მკვლევარი, არქეოლოგი არონ კრიხელი (1906–1974), რომელსაც დაპატიმრებამდე ხელმძღვანელობდა. მუზეუმს სათავეში ქართულ–ებრაული ისტორიოგრაფიის მემატიაზე – ილია პაპისმედოვი (1902–1980) ჩაუდგა. მან ლამაზად, მიმზიდველად წარმოაჩინა ქართველი ებრაელების ყოფა–ცხოვრების არაერთი მხარე ნაშრომში „ნანახი, განცდილი, გაგონილი“. პროფ. არონ კრიხელის ხელმძღვანელობით მეცნიერი ქალი და პედაგოგი–რივა წითლიშვილი (1926–1970) ნაშრომით „ბავშვის დაბადება, აღზრდა და მასთან დაკავშირებული წეს–ჩვეულებანი ძველად საქართველოს ებრაელებში“ საგრძნობლად ავსებს წარსულის შესწავლის სფეროში არსებულ ხარვეზს. მუზეუმის სწავლული მდივანი მოტკე მამისთვალოვი (1925–1986) ხელმძღვანელობდა ებრაულ სექციას. მისი სამეცნიერო ნაშრომი შეიცავდა მრავალ ცვლილებას ენათმეცნიერებაში, რამაც დისერტაციის დაცვის შეუძლებლობა განაპირობა. ამ ნაყოფიერ პერიოდში მუზეუმში თანამშრომლობდა ეთნოგრაფი, საზოგადო მოღვაწე და ჟურნალისტი, როზა თავდიდიშვილი (1886–1967). ერთერთი პირველთაგანი იყო ქალებში გიმნაზია დამთავრებული, მრავალ დაბრკოლებას წააწყდა თავის ბრძოლაში, რომ ქალები ვიწრო ოჯახური ჩარჩოებიდან გამოეყვანა, დაეძლია მათი სტიქიური რელიგიური ფანატიზმი. მისი შემოქმედების გვირგვინია (1940) „ეთნოგრაფიული ნარკვევი ქუთაისელ ებრაელთა ძველი ყოფა–ცხოვრებიდან“. დოქტორმა ლილი მაღალმა(მაღალაშვილი) მიზნად დაისახა ქართველი ებრაელი ხალხის ყოფის წარმოჩენა, სიძველეთა შესწავლა და მათი სისტემაში მოყვანა. 1992 წელს მოაწყო გამოფენა „ოქროს საწმისის ქვეყანაში“ და ერთგვარად შეაჯამა ჩვენი გალუთში ყოფნის ისტორია. სიბნელეში ანთებული სანთელივით გამოანათა დოქტორმა ნისან ბაბალიკაშვილმა (1938–1986) – სემიტოლოგმა, ლინგვისტმა და ისტორიკოსმა, რომელმაც 1971წ. დისერტაცია დაიცვა თემაზე „ებრაული წარწერები საქართველოში“. ეროვნული ღირსების მატარებელი მეცნიერი პირველთაგანი მოველინა თსუ სტუდენტებს თანამედროვე ივრითის მასწავლებლად. ცნობილია, რომ ეროვნულ–საზოგადოებრივი აზრის სამჭედლო უმთავრესად ჰუმანიტარიებს მიეკუთვნება. გამოჩენილი ენათმეცნიერის პროფ. რაფაელ შამელაშვი ლის(1968) ღრმა ცოდნამ „მეტყველების კულტურის შესახებ“ გაამდიდრა ქართული ენის მკვლართა მონაპოვარი. განუზომელია კავკასიოლოგიის პროფ. კონსტანტინე ლერნერის (1941) წვლილი საქართველოს ებრაელთა ისტორიასა და ეთნო–ლინგვისტიკის ანალიზში. მის მიერ არის გამოქვეყნებული 100–ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომი – მათ შორის 4 მონოგრაფია. 1991 წლიდან იერუშალაიმის ებრაულ უნივერსიტეტში მოღვაწეობს. პროფესორმა, გერმანისტმა –ლეილა თეთრუაშვილმა (1941–2007) პირფესვიანად შეისწავლა

„პანთეიზმის პრობლემები ახალგაზრდა გიოთეს ფილოსოფიურ ლირიკაში“. ახლახან გამოიცა მისი მონოგრაფია – „სალიტერატურო–სამეცნიერო კვლევანი . ესეისტური წერილები“. რუბენ ენოხი (ენუქაშვილი) (1946) პროფესორი, თსუ ფილოლოგიის, ტელევიზიის და კინოს სასცენარო ფაკულტეტზე პარალელურად სწავლობდა. (1974წ.) სადისერტაციო ნაშრომის დაცვის შემდეგ: თსუ ძველი ქართული ენის კათედრის დოცენტი გახლდათ, შემდგომში კი ფილოლოგიის ფაკულტეტის დეკანის მოადგილე. ამჟამად არიელის უნივერსიტეტში მოღვაწეობს და ამას უთავსებს კავკასიის და ცენტრალური აზიის ებრაელთა კვლევის ინსტიტუტის დირექტორის თანამდებობას. იცხაკ დავითი (1946) თსუ აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტის კურსდამთავრებული . 1972 წლიდან აყალიბებს ისრაელში კავკასიოლოგიურ ცენტრს. მსოფლიოს წამყვან უნივერსიტეტებში არის მიწვეული პროფესორის სტატუსით; (1983–1992 წ) – მთავრობის მეთაურის იცხაკ შამირის მრჩეველია; 1996 წ. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრად აირჩიეს. დოქტორ ლილი ბააზოვს – თსუ აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტის აღზრდილს, მრავალი საინტერესო სამეცნიერო სტატია აქვს გამოქვეყნებული საქართველოს და აფღანეთის ისტორიიდან. შუა საუკუნეების ებრაული პოეზიის ნიმუშების ბრწყინვალე თარგმნელი, პროფესორი ჯემალ აჯიაშვილი (1944–2013) ლექციებს კითხულობდა თსუ და უცხო ენათა ინსტიტუტში, ებრაული სახალხო უნივერსიტეტის რექტორი. საქ.სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი გახლდათ (1984). პროფესორი აბონ ციციაშვილი (1930–2002) ,ისტორიკოსი, საქართველოს რადიო და ტელევიზიის საერთაშორისო მიმომხილველი ამდიდრებს თავისი კვლევით მრავალთათვის უცნობი ფაქტებით „ებრაელები და საქართველო“. საქართველოს ებრაელთა მემატთანე გახლდათ ბატონი დანიელ ხანანაშვილი (1933–2005), რომელმაც ერთ მიზანს დაუქვემდებარა შეგნებული ცხოვრება, თავისი ცოდნა საყვარელი ქალაქისა და ხალხის ისტორიის შესწავლას მოახმარა. კითხულობდა კურს „ქართველ ებრაელთა და ქართულ–ებრაულ ურთიერთობათა ისტორიის საკითხები“. პროფესორი ნოდარ ჯინჯიხაშვილი (1947–2002) თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტის და საკავშირო კინემატოგრაფიის ინსტიტუტის კურსდამთავრებული მწერალი, ჟურნალისტი და ფილოსოფოსი, როკფელერის პრემიის ლაურეატი ჰუმანიტარულ მეცნიერებაში. 30 წლის ასაკში იყო აღიარებული, როგორც ყველაზე ახალგაზრდა ფილოსოფიის დოქტორი, საოცარი ერუდიტი და დახვეწილი ინტელექტუალი. დოქტორი ზოია ჯინჯიხაშვილი (1957) – მოღვაწეობდა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტში. ავტორია 50 სამეცნიერო ნაშრომის, მათ შორის 3 მონოგრაფიის. მის კალამს ეკუთვნის (2012) წიგნი „ებრაელები და საქართველო. დიასპორა თუ...“ დოქტორი შალვა წიწუაშვილი (1937) – სემიტოლოგი, დიდი ღვაწლი დასდო ივრითის შესწავლაში 80–90 წლების ებრაული ინტელიგენციის ალიას. ქართველ ებრაელთა ისტორიის, კულტურის კვლევისა და ქართულ–ებრაული მრავალსაუკუნოვანი ურთიერთობის საქმეში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისათვის დავიდ ბააზოვის სახელობის საქართველოს ებრაელთა ისტორიულ–ეთნოგრაფიული მუზეუმის დირექტორი (1992–2001) შალვა წიწუაშვილი დაჯილდოებულია საქ. ღირსების ორდენით. დოქტორი გერშონ ბენ–ორენი (წიწუაშვილი) (1938), ენათმეცნიერი–აღმოსავლეთმცოდნე აქტიურად მონაწილეობდა ებრაული კულტურის განვითარებასა და წარმოსახვაში (1966 წ.) ფაინა ბააზოვასთან ერთად. უზარმაზარი წვლილი შეიტანა „Российская Еврейская Энциклопедия“ იაში საქართველოს დასახლებათა ებრაელთა ისტორიის წარმოსახვაში; დანიელ ხანანაშვილის არქივში დაცული საქართველოს გასაბჭოებამდე გამოცემულ ქართულ–რუსული ჟურნალ–გაზეთების მიხედვით (შალვა წიწუაშვილთან თანაავტორობით) ნაშრომში; ბენ ცვის სახელობის აღმოსავლეთის ებრაელთა ინსტიტუტის სამეცნიერო კვლევაში. პროფესორი შალვა ჩიკვაშვილი (1931–2012) – იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი – 250 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი, მათ შორის 25 წიგნი, რომელიც დღემდე უცვლელ სახელმძღვანელოდ არის მიჩნეული იურისპრუდენციაში. 1985 წელს მიენიჭა მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება.

ხელოვანი და ერუდიტი ლეონარდო და ვინჩი ამბობდა: „მსოფლიოში მოვლენათა ცქერა თეორიის გარეშე იგივე არის, რაც ზღვაში გემით საჭეს გარეშე შესვლა“. ჩვენი თემის მკვიდრნი მრავლად არიან წარმოდგენილი ზუსტი და საბუნებისმეტყველო მეცნიერების დარგში. სიმონ შათაშვილი (1910-1996). მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი. სტუ-ს თეორიული მექანიკის კათედრაზე მუშაობდა. ს.შათაშვილი 16 სახელმძღვანელოს ავტორია. პროფესორი მარკ რუბინშტიცინ (1915–1978) – გეოლოგი და პალეონტოლოგი. მის მიერ იქნა შემოთავაზებული საქართველოში სეისმოტექნიკური ზონირების სქემა. მათემატიკოსი, დოქტორი ალექსანდრე (იაშა) ხვოლესი (1920-2017) მუდამ გამოირჩეოდა ნაპერწკლოვანი ორიგინალური სხარტი აზროვნებით და სათავეში უდგას ავანგარდულ კვლევას. აყალიბებს პროგრამირების და შემდეგ საინჟინრო და ფიზიკური ამოცანების განყოფილებებს გამოყენებითი მათემატიკის ინსტიტუტში. მას მიზნად ჰქონდა დასახული ხალხის დახმარება, უნარის და ცოდნის არდაზოგვა და მხარში ამოდგომა. პროფესორი ჩიკვაშვილი ბორისი (1926–2005) ჰიდროტექნიკოსი, საინჟინრო აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში კათედრის გამგე. 200 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი, მათ შორის 15 წიგნი და სახელმძღვანელო. პროფესორი ლული შათაშვილი (1928–2000) ავტორია 200–მდე სამეცნიერო შრომისა, მათ შორის 3 მონოგრაფიისა. ზოგიერთი მისი კვლევის შედეგი კლასიკურად ითვლება და შეტანილია ამერიკულ სამაგიდო ენციკლოპედიაში. ის ითვლება კოსმოსური სხივების კოსმოფიზიკური ასპექტის შესწავლის პიონერად საქართველოში. ლული შათაშვილმა დაგვიტოვა ძვირფასი მეცნიერული და გენური მემკვიდრეობა. პროფესორი ნანა შათაშვილი – თეორიული ფიზიკის ინტერნაციონალური ცენტრის ნამდვილი წევრი. თსუ და ანდრონიკაშვილის სახ. ფიზიკის ინსტიტუტის პლაზმის ფიზიკის და მაგნეტოჰიდროდინამიკის, ნივთიერებებზე ლაზერის მოქმედების საკითხებში მთავარი ექსპერტი, სადოქტორო პროგრამის საკვალიფიკაციო კომისიის ხელმძღვანელი. სამსონ შათაშვილი – ირლანდიაში, დუბლინის უნივერსიტეტის ტრინიტის კოლეჯის პროფესორია, მსოფლიოს მრავალი უმაღლესი სასწავლებლის მიწვეული და საპატიო პროფესორი უმაღლესი მათემატიკის დარგში. პროფესორი შალვა ციციონი (წიწუაშვილი) (1929–2011) – ისრაელის მეტეოროლოგიის ინსტიტუტის პრეზიდენტი (1990–1993), თელ-ავივის უნივერსიტეტის ზუსტ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორი. 50 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორია. შექმნა თეორიული მოდელი „ზესიდლიერის ენერგეტიკული კოშკი“. ამოსვლისთანავე უდიდესი ღვაწლი დასდო საქართველოდან რეპატრირებულ მეცნიერთა ისრაელში დამკვიდრებას. ისრაელის მეტეოროლოგიურმა საზოგადოებამ 2014 წელს სპეციალური სამეცნიერო კონფერენცია გამართა პროფ. ციციონის ხსოვნის საპატივცემოდ. ჩვენი ქვეყნის პოლიტკორექციის აქტიური მებრძოლი ბრძანდებოდა ბატონი შალვა. ფიზიკა-მათემატიკის დოქტორი დავით კოტლარევსკი (1931–2004) მოღვაწეობდა ფიზიკის ინსტიტუტში კოსმიური სხივების ლაბორატორიის გამგედ. 100 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორია. ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი – ისაკ ენუქაშვილი (1930–2018) მოღვაწეობდა საქართველოში გეოფიზიკის და ისრაელში მეტეო-ლოგიის ინსტიტუტში უფროს მეცნიერ თანამშრომლად. 100–ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორია. კვლევამ „ღრუბლების და ნალექების მიკროფიზიკა“ საერთაშორისო აღიარება დაიმსახურა. პროფესორი თენგიზ (იოსებ) ზონენაშვილი (1932-2014) – თეორიული მექანიკის კათედრაზე მოღვაწეობდა. საინჟინრო აკადემიის აკადემიკოსი, სამეცნიერო საატესტაციო კომისიის წევრი ხარისხების მინიჭებაში თვითმფრინავ- და მანქანათმშენებლობის დარგში. 100 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორია. დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით და ივ.ჯავახიშვილის სახ. ორდენით. თსუ მათემატიკის ფაკულტეტის დოცენტი, დოქტორი კარლო ზონენაშვილი (1937–2010) დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით და სიგელით „შემოქმედებითი და პედაგოგიური მოღვაწეობისათვის“. პროფესორი მარკ პერელმანი (1937–2010) კიბერნეტიკის ინსტიტუტის მრავალი მეცნიერის დამკვალიანებელი და ხელმძღვანელი. 150 სამეცნიერო ნაშრომის, რიგი პატენტების, 2

მონოგრაფიის და სამეცნიერო-პოპულარული ნაკვეთების ავტორი. ისრაელში გამოქვეყნებული აქვს მასალები თეორიული ფიზიკის საკითხებში. ფიზიკა-მათემატიკის დოქტორი მარკ პერელმანი თვლიდა, რომ ისრაელის არცერთ მოაზროვნე მოქალაქეს უფლება არ აქვს განზე გაუდგეს პოლიტიკას: ინტერნეტში მისი ავტორობით 150-ზე მეტი სტატია არის გამოქვეყნებული „პოლიტიკის მიმდინარე პრობლემები: მათი ანალიზი და პერსპექტივები“. დოქტორი აბრამ პაპისმედოვი (1933) ფუნდამენტალური მონოგრაფიის ავტორი „საქართველოს მინერალური რესურსები და მათი რაციონალური დამუშავების პრობლემები“ – სახელმწიფო პრემიის ლაურეატია; წიგნი კი დღემდე რჩება ყველაზე მნიშვნელოვან დამხმარე სახელმძღვანელოდ ამ დარგში მომუშავე სპეციალისტებისათვის. პროფესორი ალბერტ შათაშვილი (1935) ფიზიკა-მათემატიკის დოქტორი; 1966 წელს მიწვეულია დონეცკის უნივერსიტეტში კათედრის გამგედ. 2 მონოგრაფიისა და 160 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორია. მრავალი სახელმწიფო ჯილდოთა ადნიშნული მისი წვლილი. თსუ ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტის სტუდენტებს ხელს უწყობენ და ფარველობდნენ მეცნიერები: დოქტორები ალბერტ გორელაშვილი (ნიუ-იორკის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ლექტორი), ხაიმ თეთრუაშვილი, მიხეილ კრიხელი (აღსანიშნავია მისი წვლილი მათემატიკური ანალიზის კვლევის საკითხებში). მათემატიკის დოქტორი ბორის კრიხელი წარმატებით მოღვაწეობს აშკელონის და არიელის უნივერსიტეტში. ფიზიკა-მათემატიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი დავით ბააზოვი (1937) თსუ კურსდამთავრებულია ბირთვული ფიზიკის სპეციალობით. დ.ბააზოვი გახლდა ფოტოსინთეზის პრობლემული ლაბორატორიის და სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის მათემატიკური მოდელირების კათედრის პროფესორი; ისრაელში: თელ-ავივის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტზე და რუპინის სახ. აკადემიური ცენტრის ფიზიკის ინსტიტუტის დირექტორად მოღვაწეობს. არჩეულ იქნა გაერო-სთან არსებული ინფორმატიზაციის აკადემიის აკადემიკოსად. რიგი ჩატარებული სამეცნიერო კონფერენციის ორგანიზატორია. დოქტორი მოსე დანიელაშვილი (1938) საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის კურსდამთავრებული, ავტორია 70-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის. ლექტორია არიელის უნივერსიტეტში; სამოქალაქო მშენებლობის პროექტების კვლევის საკითხებში ექსპერტი და კონსულტანტია. მათემატიკოსი, დოქტორი ამირან იანეცი (ჩაჩანაშვილი) (1940–2012) თსუ მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტის კურსდამთავრებული გამოთვლითი მათემატიკის განხრით. იმ ხანად (1965) მნიშვნელოვნად აქტუალური გახლდათ მაღლივი თაღოვანი კაშხლების სიმტკიცის გაანგარიშებისათვის ვარიაციული მეთოდების გამოყენება, რომელსაც დოცენტი ალექსანდრე ხვოლესი (1920-2017) ხელმძღვანელობდა. ამ საამაყო მათემატიკოსების თანამშრომლობა ნაყოფიერი აღმოჩნდა. ისრაელში იანეცი მუშაობდა მეტეოროლოგიის ინსტიტუტში კვლევისა და განვითარების განყოფილებაში და პარალელურად პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწეოდა ბარ-ილანის უნივერსიტეტში. აღსანიშნავია, რომ დიდი კვალი ამ პიროვნების ჩამოყალიბებაში დასტოვა რაბი ისრაელ ბაბალიკაშვილმა, ენათმეცნიერმა მოტკე მამისთვალოვმა, იაკობ ხვოლესმა. დოქტორი ამირან იანეცი ნაყოფიერ მუშაობას ეწეოდა ზუსტი მეცნიერების წარმომადგენელთა და ინჟინერთა ოლე ხადაშების აბსორბციის გაადვილების საქმეში. თემის საამაყო მეცნიერი წარჩინებული პროფესორი ისაკ ელიშაკოვი (1944) მოსკოვის ენერგეტიკისა და სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული მუშაობდა (1972–1975) ტექნიონში, ნორტდამის, დელფტის უნივერსიტეტებში. 1989 წლიდან ფლორიდის უნივერსიტეტის მანქანათმშენებლობის კათედრის პროფესორი და ხელმძღვანელი გახლავთ. მსოფლიოში წამყვანი სამეცნიერო პერიოდული გამოცემების რედკოლეგიის წევრი, ერუდიტი მეცნიერი მრავალი აკადემიის საპატიო და მიწვეული პროფესორია. აერონავტიკის და ასტრონავტიკის განვითარების სფეროში წვლილისათვის მისდა საპატივცემოდ გაიმართა არაერთი სიმპოზიუმი, სემინარი და სამეცნიერო სხდომა. 400-ზე მეტი ნაშრომის ავტორი, საპატიო რეგალიებისა და ჯილდოების მფლობელი პიონერივით მზადაა თემის გვერდში ამოდგომაში და ისრაელის ქვეყნის საკეთილდღეოდ ბრძოლაში. საერთაშორისოდ აღიარებული მეცნიერი ისაკ

ელიშაკოვი 15 წიგნის და 10 მონოგრაფიის ავტორია. პროფესორი შლომო იანეცი (ჩაჩანაშვილი) (1948) – მათემატიკურ მეცნიერებათა დოქტორი. მრავალი საერთაშორისო გრანტის მომპოვებელი და მსოფლიოში წამყვან უნივერსიტეტებში მიწვეული პროფესორი 50-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის, მონოგრაფიისა და პატენტის ავტორი. 1991 წლიდან ხელმძღვანელობს მეორე და მესამე აკადემიურ ხარისხზე მოღვაწე სტუდენტებს. უდიდესი ნდობა და აღიარებაა, როდესაც პროფესორი შლომო იანეცი დაინიშნა ისრაელში წამყვანი უშიშროების დაცვის კომპანიის მიერ პროექტის ხელმძღვანელად “სატელიტური ფოტოგრაფირების გაუმჯობესების შესაძლებლობანი“. ბარ-ილანის უნივერსიტეტში „ოლიმ ხადაშიმ“ მეცნიერთა ნაყოფიერად მოღვაწე კურატორია. დოქტორი კლარა ვინოკური (1953) – კიბერნეტიკის ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომელი, თხევადი კრისტალების კვლევის სპეციალისტი და ექსპერტი. 10 პატენტის, მონოგრაფიის, 70 სტატიის 35 საერთაშორისო კონფერენციაზე მოხსენებული მასალის ავტორია. ეწევა სამეცნიერო კვლევას კომპანია “Nova” –ში. 1989 წ. საქ. სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი; ისრაელში აღიარებულია საუკეთესო მეცნიერთა შორის. ალექს პელეგი (1952) – ფიზიკა-მათემატიკის დოქტორი. ხელმძღვანელობდა განათლების სამინისტროსთან არსებულ გამოთვლითი ცენტრის ინფორმატიკის განყოფილებას. 2 მონოგრაფიის, 3 სახელმძღვანელოს, 27 სტატიის ავტორი. 1989 წ. საქ. სახელმწიფო პრემიის ლაურეატის წოდება მიენიჭა. აბენ ხვოლესი (1951) – მათემატიკის დოქტორი რაზმადის სახ. მათემატიკის ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომელი, ბარ-ილანის უნივერსიტეტის ლექტორი, 17 სტატიის ავტორი მათემატიკური ანალიზის სფეროში. პროფესორი მიხაილ მეგერელი (1959)– მეგრელიშვილი –თსუ კურსდამთავრებული. ასწავლის ბარ-ილანის უნივერსიტეტში ალგებრა და ტოპოლოგიის სპეციალობით, მრავალი გრანტის მომპოვებელი. უკანასკნელი 20 წლის მეცნიერთა ალიის წარმომადგენელთა შორის პირველთაგანს მიენიჭა პროფესორის წოდება. პროფესორი ბენციონ (ბესო) მიხელაშვილი პოლიტექნიკური უნივერსიტეტის საინჟინრო ფიზიკის ფაკულტეტის კურსდამთავრებული, სწავლა სანქტ პეტერბურგის იოფეს სახ. ფიზიკა-ტექნიკურ ინსტიტუტში განაგრძო. კვლევის შედეგები 97 ნაშრომით, 6 პატენტითა და 68 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციებში მოხსენებული მასალით არის წარმოდგენილი. 1992 წლიდან ხაიფის ტექნიონში მოღვაწეობს ელექტრონიკის საინჟინრო ფაკულტეტზე. ჰერცელ ბარი (1935-2013) – პროფესორი გელა ეხისკელაშვილი საფეიქრო-საინჟინრო დეპარტამენტის უფროსი Shenkar-ის საინჟინრო ტექნოლოგიის და მოდის კოლეჯში. დირექტორთა საბჭოს წევრი, აკადემიურ პერსონალთა თავჯდომარე. 1982 წ. – ისრაელის სახელმწიფო ბენ-გურიონის სახ.ლაურეატი „ბამბის თერმული დამუშავება თავლის მცვარის ზეგავლენის შესამცირებლად“. ავტორია 380 სტატიის, 20 პატენტის და 21 წიგნის. დოქტორი გარი ჯინჯიხაშვილი (1951), თსუ ფიზიკის ფაკულტეტის კურსდამთავრებული, დოქტორის წოდება ჰიდრაულიკის სპეციალობით მოიპოვა. ისრაელის ელექტროკომპანიის წამყვანი მეცნიერ მუშაკი და მრავალი საინჟინრო პროექტის ექსპერტი. პროფესორი სიმონ სიმონიშვილი(1933) დაამთავრა ლენინგრადის საინჟინრო-ეკონომიკური ინსტიტუტი, ასწავლიდა თსუ-ში. მისი სამეცნიერო-კვლევითი ინტერესები ეხება ეკონომიკური ანალიზის თეორიისა და პრაქტიკის საკითხებს: წარმოების ეფექტურობა და საფინანსო შედეგების შეფასება, პროგნოზირება, დიაგნოსტიკა და პერსპექტივების დამუშავება. 19 სახელმძღვანელოს და მონოგრაფიის, მრავალი სტატიის ავტორია.

სერიოზული და ნაყოფიერი წვლილი შეიტანეს თემის მეცნიერებმა ქიმიის და ბიოლოგიის დარგში. ნათელი კვალი დატოვა პროფესორ იოსებ ქურჩიშვილმა (1916–1985), სამედიცინო მეცნიერების მოამბაგემ, ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტის კათედრის გამგემ ქართული მედიცინის ისტორიული წარსულის კვლევით. გამოქვეყნებული აქვს 200 სტატია, 12 წიგნი და მონოგრაფია. როიტბაკი ალექსანდრე (1919–1995) საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, ი.ბერიტაშვილის მოწაფე, ფიზიოლოგიის ინსტიტუტის პროფესორი, ტვინის ქერქის ზოგადი ფიზიოლოგიის ლაბორატორიის გამგე. მის მიერ იქნა წარმოდგენილი

ჰიპოთეზა – ნეიროგლიის მნიშვნელობაზე დროებითი კავშირების წარმოქმნაში, რაც საფუძვლად უდევს პირობით რეფლექსებს. პროფესორი მიხაილ ხანანაშვილი (1928-2019) საკავშირო სამედიცინო აკადემიის აკადემიკოსი, 1980–1991 წწ. – ფიზიოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორი. მან შემოიტანა ცნება საინფორმაციო ნევროზები, ჩამოაყალიბა უმაღლესი ნერვული მოქმედების ექსპერიმენტული პათოლოგიის სამეცნიერო სკოლა. ავტორია 16 მონოგრაფიის და 300 სამეცნიერო ნაშრომის, მრავალი მსოფლიო აკადემიის მეცნიერული საზოგადოების წევრია. არაერთჯერ იქნა დაჯილდოებული, მათ შორის (1991) პავლოვის სახ. ოქროს მედლით – „ფიზიოლოგიის განვითარების თვალსაჩინო გამოგონებისათვის“. პროფესორი ილია აივანაშვილი (1929–1998) იკვლევდა მეხსიერების სხვადასხვა ფორმის ნეიროფიზიოლოგიურ მექანიზმებს. ასამდე შრომის, 2 მონოგრაფიის და ქართულ ენაზე ბიოლოგიის სახელმძღვანელოს ავტორია. პარალელურად მონდომებით მუშაობდა იუდაიზმის პოპულარიზაციაზე. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ლოტარ ხანანაშვილი (1930–2005) ხელმძღვანელობდა თსუ მაღალმოლეკულურ ნაერთთა ქიმიის კათედრას. მისი სამეცნიერო მიღწევები ასახულია 500–ზე მეტ პუბლიკაციაში, 2 მონოგრაფიასა, 130 საავტორო მოწმობასა და 30 საზღვარ-გარეთის პატენტში. პროფესორი შალომ (შურა) ფიჩხაძე (1934–2012) ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი, ნიუ-იორკის მეცნიერებათა აკადემიის და საქართველოს საინჟინრო აკადემიის წევრი. ორგანული, მონო- და პოლიმერთა ქიმიის, საღებავთა ექსპერტი. 140 პუბლიკაციის, 12 მონოგრაფიის, უმაღლესი სკოლის 2 სახელმძღვანელოს და 12 პატენტის ავტორია. სასოფლო-სამეურნეო მეცნიერებათა დოქტორი იური ალხაზოვი (1935) – საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი. უდიდესი წვლილი შეიტანა ჩაის კულტურის შესწავლის საკითხებში – 220 პუბლიკაციის ავტორია. აკადემიკოსი, მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი რევაზ სეფიაშვილი – იმუნოფიზიოლოგიის ინსტიტუტის დამაარსებელი(1993) და დირექტორი. ავტორია სახელმძღვანელო „იმუნოლოგიის შესავალი“, 350 ნაშრომის, 18 მონოგრაფიის. ახალი მეცნიერული მიმართულების ფუძემდებელია – „იმუნორეაბილიტოლოგია“. ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი მერი ბახანაშვილი – ბარ-ილანის უნივერსიტეტის პროფესორი, ტელ-აშომერის საავადმყოფოში შიტცის შემსწავლელი ლაბორატორიის გამგე. მაღალი ციტირების ინდექსის მქონე 57 სამეცნიერო სტატიის ავტორია, მოპოვებული აქვს არაერთი პრესტიჟული საერთაშორისო გრანტი. ისრაელში და უცხოეთში ჩატარებული სამეცნიერო ფორუმების აქტიური მონაწილეა, კვლევის დარგში საპატიო ექსპერტია. აუწონელი ღვაწლი დასდო ახალჩამოსულთა გზის გაკვლავასა, კონსულტაცია-რეკომენდაციაში. პროფესორი თემურ ბააზოვი – ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი – მოღვაწეობს ხაიფის ტექნიონში ქიმიის ფაკულტეტზე. ბიოკატალიზის სპეციალიზაციით 50 სტუდენტის ნაშრომის ხელმძღვანელი, 57 პუბლიკაციის ავტორი. პროფესორი დანიელ ხანანაშვილი, ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, თელ-ავივის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტის ფარმაკოლოგია და ფიზიოლოგიის კათედრის გამგე. შეისწავლის გულის კუნთში მიმდინარე მოლეკულურ მექანიზმებს. მოპოვებული აქვს არაერთი გრანტი, 48 სამეცნიერო სტატიის ავტორია. ამ სტრიქონების ავტორი პროფესორი დოდო ჩიკვაშვილი თელ-ავივის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტზე მოღვაწეობს, 49 სამეცნიერო პუბლიკაციის ავტორია. საქართველოში და ისრაელში ვიკვლევდი ნერვული სისტემის ცილების ბიოქიმიურ მექანიზმებს.

ეს ფორმატი საშუალებას არ იძლევა სრულყოფილად, ვრცლად წარმოგიდგინოთ ჩვენი თემის ღირსეული ყველა მეცნიერი, ზოგ მათგანზე მასალაც კი ვერ მოვიპოვე. არასოდეს დაგვმაცოფილებულვარ შესრულებულით, მუდამ ვხედავ თუ რა უნდა გაკეთდეს მომავალში. ზემოთმოხსენიებული მეცნიერები არიან საბჭოთა კავშირის უმაღლესი განათლების სასწავლებელთა კურსდამთავრებულნი.

ჩვენი თემის წარმომადგენელთა მე-20 საუკუნის ისრაელში მეცნიერული კარიერის განვლილ გზაზე მხოლოდ რამოდენიმეთი შემოვიფარგლები. პროფესორი, ბიოქიმიკოსი ისრაელ

ხანუკოგლუ (ენუქაშვილი) – არიელის უნივერსიტეტში მოლეკულური ბიოლოგიის განყოფილების დამაარსებელი და ხელმძღვანელი. პრემიერ მინისტრის ბინიამინ ნათანიაუს მრჩეველი მეცნიერების დარგში, 3 წიგნის, 58 ნაშრომის, სახელმ– ძღვანელოებში 12 თავის ავტორია. ეკონომიკის პროფესორი, დანიელ ლევი (ლევიაშვილი)–ბარ–ილანის უნივერსიტეტის ეკონომიკის ფაკულტეტის განყოფილების გამგე. ამერიკისა და საქართველოს საპატიო მიწვეული პროფესორი. კვლევის საკითხების აქტუალობიდან გამომდინარე მსოფლიო ბანკების მრჩეველია, მრავალი გამოცემის რედაქტორი და სტუდენტთა პროექტების ხელმძღვანელი. პროფესორი მოშე მანი (მანაშეროვი) წლების მანძილზე თელ–ავივის უნივერსიტეტის პრეზიდენტი გახლდათ, ამჟამად აშკელონის კოლეჯს განაგებს. პროფესორი მოშე ისრაელაშვილი, თელ–ავივის უნივერსიტეტის განათლების ფაკულტეტზე მოღვაწეობს. ამ ჯგუფის მეცნიერთა გამოვლინება და გაცნობა პროექტის სამომავლო და სპეციალურ ნაწილს წარმოადგენს.

ბიბლიოგრაფია:

- .174-175 'עמ' , "גאורגია", פרק: תולדות היהודים בגאורגיה, יצחק דוד, יהדות גאורגია וארץ-ישראל, גרשון בן אורן: אתר קונגרס העולמי של יהודי גאורגია. קונסטანტინოპოლ (2008). "יהודי גאורגია", ירושלים.
 יצחק აטנלוב (1999). "נפש יהודי-גאורגי בעולם".
 רוברט גולן, דניאל חננשוילי (2009). "שערי בית הכנסת: יהדות כותאის".
 אבון ציציאשוילי (2003). יהודים וגאורגია, "טבילის".
 רחל ארבל, ילי מגל (מגלאשוילי) (1989) "בארץ גיזת הזהב: תולדות יהודי גרוזია ותרבותם".
 ד"ר ט-אוგנוב נוגזარ, "יהודי גאורגია במאה הי"ט ותחילת המאה הכ': חברה וכלכלה".
 המחקר העוסק ביהודי גאורגיה במאה ה-19 וראשית המאה –20. גרשון בן אורן. גאורגיה: דפי מידע ומבחר מקורות, ירושלים: מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח, תש"ס.
 אברהם ספיר (2011). "לך-לך אברהם ח" אדם". מוייל עליה מגאורגיה.
 רוזה תאודישוילי (1940). "פרקים באתנוגרפיה של היהודים בכותאის" "טביליס".

პროფესორი დოდო ჩიკვაშვილი – თელ–ავივის უნივერსიტეტი, სამედიცინო ფაკულტეტი